

https://hvg.hu/brandchannel/elteajk_20181218_Vadalku_magyar_modra_Egyezsegekotes_a_buntetoeljarasban

Gellér, Balázs, Vádalku magyar módra? – Egyezségkötés a büntetőeljárásban. Paper: HVG BrandChannel interjú.

„A büntetőeljárési reform alapja a hatékonyság megteremtése volt, ezért az új kódexnél leginkább az eljárás gyorsítása és egyszerűsítése lebegett a jogalkotó szeme előtt. Ez azt jelenti, hogy azokban az ügyekben, ahol a felek között konszenzus van, a tárgyalást elkerülő technikák alkalmazására is sor kerülhet.

A büntetőeljárás gyorsításának lehetőségei régóta foglalkoztatják a jogalkotót, bár a bűncselekményt elkövetők gyors felelősségre vonása nemcsak a társadalomnak fontos, hanem az észszerű határidőn belül lefolytatott eljárás a gyanúba keveredett polgárnak is érdeke. Az új kódexnél a kodifikátort leginkább az eljárás gyorsítása és egyszerűsítése érdekelte, ezért a tárgyalást elkerülő jogintézményekre összpontosított, figyelembe véve azt a fő szabályt, miszerint a jogalkalmazó ezeket akkor alkalmazhatja, ha a felek rendelkezési jogának megfelelően, konszenzus van közöttük a per kikerülésére.

Európában is nagy hangsúly kerül a büntetőeljárás hatékonyságának megteremtésére, így olyan jogintézmények működnek a tagállamokban, amelyek vagy a bírói eljárást váltják ki, vagy a bírói szakaszt nem kikerülve, de a hagyományos értelemben vett tárgyalás elmaradásával képesek egyszerűsíteni/gyorsítani az eljárást. Ezek mindegyike a kontinentális eljárási rendszeren belül marad, és nem törekszik az angolszász eljárásra jellemző igazi vádalku megvalósítására.

Dr. Gellér Balázst, az ELTE ÁJK professzorát most arról kérdezzük, hogy mit jelent nálunk az egyezségkötés az új büntetőeljárési kódex alapján.

Dr. Gellér Balázs: Az új büntetőeljárési törvény kétféle „megegyezést” tesz lehetővé. Az egyikre a nyomozás folyamán, a vádemelés előtt kerül sor. Ez lényegében egyfajta formális egyezség, melynek alapfeltétele a gyanúsított beismerése. A megállapodás az ügyész és a védő között jön létre, melynek tartalmát a bíróság nem vitathatja, vagy jóváhagyja az egyezséget, vagy nem. Utóbbi esetben a normális menetben zajlik tovább az eljárás.

A nyomozás folyamán kötött egyezségkötésben a bíró nem is vesz részt?

G.B.: Aktívan nem avatkozik be az egyezségkötésbe, csupán jóváhagyja, vagy nem hagyja jóvá.

Mi az egyezség tartalma?

G.B.: A beismerésért cserébe a terhelt egyszerűbb és rövidebb eljárás eredményeként enyhébb büntetést kap, de nagyon fontos itt kiemelnem, hogy sem a tényállásról, sem a minősítésről nem lehet megállapodni.

Említette, hogy kétféle megállapodásról is beszélhetünk. Melyik a másik?

G.B.: A másikra a vádemelés után, de még a tárgyalás kitűzése előtt, az ún. előkészítő ülésen kerülhet sor. Lényegét tekintve nem is egyezség vagy megállapodás ez, hanem olyan döntés, amely a vádlott jóváhagyását igényli.

Ez pontosan mit jelent?

G.B.: Ha az ügyésztség vádat emelt, akkor a bíróság már az idézésben figyelmezteti a vádlottat arra, hogy az előkészítő ülésen beismerheti a bűnösségét abban a bűncselekményben, amely miatt ellene vádat emeltek, és a beismeréssel érintett körben lemondhat a tárgyaláshoz való jogáról. Ha a bíróság a bűnösség beismerésére vonatkozó nyilatkozatot elfogadja, akkor a vádirati tényállás megalapozottságát és a bűnösség kérdését már nem vizsgálja.

Ha jól értem, akkor ez a megállapodásnak nem nevezhető „egyezség” a bíró és a vádlott között zajlik, és a vádlónak (ügyésztségnek) ebben már nem jut szerep.

G.B.: Nem marad ki ebből sem teljesen a vádló. Az előkészítő ülésen, amikor az ügyész ismerteti a vád lényegét, akkor indítványt tehet a büntetés vagy intézkedés mértékére, illetve tartamára is arra az esetre, ha a terhelt az előkészítő ülésen a bűncselekmény elkövetését beismeri.

Milyen közös jegyek figyelhetők meg a kétféle egyezségben?

G.B.: Mindkettőben közös, hogy sem a tényállás megállapítása, sem a bűncselekmény jogi minősítése nem lehet megállapodás tárgya. Közös elem továbbá, hogy mindkét esetben elmarad a nyilvános tárgyalás.

A vádemelés előtti egyezség az új törvény sajátja?

G.B.: Nem, már a korábbi kódex is ismert egy ehhez hasonló jogintézményt: lemondás a tárgyalásról volt a neve. Ha a terhelt beismerte a bűncselekmény elkövetését, valamint a bűnösségét is, és lemondott arról a jogáról, hogy ügyében tárgyalást tartsanak, akkor a bíró bizonyítási eljárás lefolytatása nélkül, a beismerés alapján enyhébb büntetést szabott ki.

Ez miben tér el a mostani egyezségtől?

G.B.: Az új szabályozás értelmében a jogalkotó teljesen megreformálja a lemondás a tárgyalásról jogintézményét, és nem csak a nevében. A régi helyébe lépő egyezség, teljes nevén egyezség a bűnösség beismeréséről jogintézmény a korábbi korlátok helyett bármely ügyben, bármely bűncselekmény esetén lehetővé teszi, hogy a terhelt, a védő és az ügyész a nyomozás folyamán egyezséget kössenek, de erre csak a vádemelésig van lehetőségük. Ahogy viszont már említettem, a bűnösség beismerésének ezt követően is van jelentősége, amire az előkészítő ülésen kerülhet sor.

Ha jól tudom, az előkészítő ülésnek nemcsak ez a feladata, hanem a tárgyalás előkészítése is.

G.B.: Igen, így van, feltéve, hogy a tárgyalásra sor kerül, de funkcióját tekintve, az előkészítő ülésnek a másik szerepe valóban a tárgyalás előkészítése, ezen belül is egyfajta perkoncentrációban kereshető.

Ez mit jelent?

G.B.: Az előkészítő ülés perkoncentrációs szerepe abban áll, hogy a tárgyaláson történő bizonyítás tervezhetővé válik. A feleknek már a tárgyalás előkészítése során lehetőségük van rögzíteni a bizonyítás alapvető irányát.

Visszatérve a vádemelés előtti egyezséghez, sokan azt gondolják, hogy ez vádalkunak is tekinthető.

G.B.: Az egyezség hazai jogintézménye nem azonos az angolszász eljárásra jellemző vádalkuval, mivel sem a tényállás megállapítása, sem a bűncselekmény jogi minősítése nem lehet nálunk megállapodás tárgya, ahogy ezt már a beszélgetés elején is hangsúlyoztam. Ugyanakkor nem vitatható, hogy az egyezségre épülő kontinentális jogintézményeknek is vannak angolszász gyökerei. A kontinentális jogrendszer sokáig nem ismerte az angolszász jogrendszerre jellemző „guilty plea” és a „plea bargaining”

intézményeit. A 20. század harmadik harmadától kezdve viszont egyre több konszenzuális elem jelenik meg az európai igazságszolgáltatások rendszerében. Ha nem is fogadják el teljes egészében a vádalku intézményét, mégis egyfajta európai alternatívájaként jelenik meg. Az Egyesült Államokban a büntetőügyek 96 százalékát ennek segítségével fejezik be. A vádemelést követően az ügyész és a vádlott védője között végbement alkudozás eredményeként jön létre az a megegyezés, amely meghatározza a bírósági eljárás további menetét. Amennyiben a vádlott a megegyezés szerinti bűncselekményben beismeri bűnösségét, s ezzel lemond arról a jogáról, hogy ügyében az esküdtek döntsenek, úgy az egyesbíró bizonyítási eljárás lefolytatása nélkül, a beismerés alapján hozza meg ítéletét. Az eljárás így sokkal gyorsabban véget ér, ezért cserébe az ügyész a vádbeli bűncselekményt enyhébben minősíti, de változatlan minősítés mellett is enyhébb büntetést szab ki a bíróság.

Említette, hogy más európai országokban is egyre több konszenzuális elem jelenik meg az igazságszolgáltatásban. Tud erre példákat mondani?

G.B.: Spanyolországban az ún. *comformidad* jogintézménye segítségével tudják az eljárást gyorsabbá tenni. Ha a vádlott nem vitatja a vádat, akkor ezzel lemondhat arról a jogáról, hogy ügyében tárgyalást tartsanak. Olaszországban is létezik egyfajta egyezség, mely a főtárgyalás elkerülésével éri el az eljárás gyorsítását és egyszerűsítését. A felek a tárgyalás előtt megállapodnak egy mindenki számára elfogadható büntetésben, majd a bíróhoz kérelmet intéznek, melyben kérik, hogy a megállapodásban foglalt büntetést szabja ki. Évekkel ezelőtt már Franciaországban is bevezették a terhelt beismerésén alapuló egyszerűsített eljárást, de számos más európai államot is említhetnék, ahol működik a tárgyalás elkerülése, így nem magyar sajátosságról van itt szó.

Az oldalon elhelyezett tartalmat egy független szerkesztőség írta az ELTE Állam- és Jogtudományi Kar megbízásából, előállításában és szerkesztésében a hvg.hu szerkesztősége nem vett részt.”